

DORPSORGaan

spaarndam

DE GEMEENSCHAPPELIJKE DORPS-ORGAAN SPAARNDAM

inhoud

om te onthouden	2
de geschiedenis van spaarndam	3
de toekomstige ontwikkeling van de spaarndamse dorpsgemeenschap	4
een mooie voorgevel siert het huis	6
de nieuwe burgemeester van haarlemmerliede en spaarwoude over zijn gemeente	8
samen naar de ja gezellig	9
wist u, dat	10
deel mee in de successen van spaarndams gemengd koor	11
opgeruimd is wel leeg, maar staat ook netjes	12
mobil oil	14
de groene tien	15
stank voor dank	16
het dorpsorgaan geeft mij de kans om ook uit de gemeenschap iets te vertellen over s. h. s.	18
moet dat nou zo	20
de jaarlijkse autobustocht voor bejaarden	21
mededelingen van het comité bejaardensoos spaarndam	22
de verenigde oostindische compagnie bijna 2 eeuwen geleden	23

redactieleden:

e. huttinga	spaarndammerdijk 96A
j. a. knijnenburg	ijdiijk 26
r. van meesche	visserseinde 4
p. a. roelofsen	dr. w. nijestraat 9
d. a. verdurmen	visserseinde 71

blad van de dorpsraad-spaarndam
2e jaargang nr. 7/8

redactieadres: visserseinde 4, spaarndam

Dit nummer van het Dorpsorgaan Spaarndam is een gecombineerd nummer voor de maanden juli en augustus.

Door de vakanties is het de redactie niet mogelijk voor deze 2 maanden ook 2 nummers te laten verschijnen.

Voor velen van U behoort de vakantieperiode 1968 inmiddels weer tot het verleden. De één kan terugzien op een vakantieperiode, die met zon overgoten was. De ander heeft het met een bescheiden zonnetje moeten doen. Weer een ander heeft in zijn vakantie misschien nagenoeg geen zon gezien.

Deze laatste heeft het dan niet best getroffen. Met het weer, wel te verstaan. Dat is dan jammer. Het is niet altijd "net het weertje" voor Jan en Alleman. We hopen, dat U het de volgende keer beter treft.

Na een periode van rust, is het goed weer aan de slag te gaan. "Rust roest", wij zouden hieraan in dit verband willen toevoegen, "op de duur".

Het meest normale is, dat men zijn werk na de vakantie gewoon weer hervat. Dat is goed. Voor U zelf, voor Uw gezin en in groter verband gezien ook voor de maatschappij.

En als U met Uw vrije tijd geen raad weet en met voor Spaarndam van belang zijnde artikelen in Uw maag zit, laat U dan niet weerhouden deze artikelen ter plaatsing in het Dorpsorgaan in te zenden.

Tenslotte, blijft U niet met de mond vol tanden staan, als U kritische opmerkingen meent te moeten plaatsen. Het Dorpsorgaan kan doorvoor Uw spreekbuis zijn.

DE REDACTIE

»OM TE ONTHOUDEN«

Ofschoon wel wat vroeg, menen we er toch goed aan te doen U nu reeds te berichten, dat de Dorpsraad op dinsdag 17 september 1968 een Openbare Vergadering zal houden in het speeltuingebouw.

We raden U aan, indien U deze vergadering wilt bijwonen, noteert deze datum in Uw agenda, om het vergeten te voorkomen.

DE REDACTIE

DE GESCHIEDENIS VAN

SPAARNDAM

DEEL XIII

Toen de Spaanse kapitein Don Rodrigo Zapata Spaarndam tot de grond toe had laten afbranden, betekende dat niet, dat het dorp als strategische positie zijn betekenis had verloren. Integendeel, direct nadat de Spanjaarden waren doorgetrokken naar Den Haag, bezetten de opstandelingen Spaarndam weer en maakten er een vrijwel onneembare vesting van. Vooral aan de oostzijde lagen de versterkingen, van het IJ tot het Spaarne, omdat via het nog, steeds Spaansgezinde Amsterdam het grootste gevaar dreigde. Haarlem was daarentegen vast in handen der opstandelingen.

Vanuit de Zuidelijke Nederlanden beraamde de hertog van Alva een tegenaanval. Hij trok een leger van 20.000 man samen en haalde daartoe zelfs de weinige troepen, die nog in Holland lagen, naar het zuiden. Onder leiding van Don Fadrique trok dit leger op tegen de opstandige steden. Om een afschrikwekkend voorbeeld te stellen werden Zutphen en Naarden hevig geplunderd en uitgemoord. Toen was Haarlem aan de beurt. Na een aanvankelijke aarzeling, besloten de burgers, met Ripperda als hun grote leider, hun eed aan prins Willem van Oranje gestand te doen. De prins zond hulptroepen om de stad te steunen.

Don Fadrique trok via Amsterdam over de Spaarndammerdijk en Spaarwoude in de richting van Haarlem en sloot de stad in. Zeven maanden zou de stad de wanhopige strijd weten vol te houden. (Van 12 dec. 1573 tot 13 juli 1574). Om te voorkomen, dat de Spanjaarden tijdens de belegering in de rug werden aangevallen door opstandelingen van benoorden het IJ moest echter eerst Spaarndam weer in Spaanse handen komen. Don Fadrique zond kapitein Don Rodrigo Zapata, die in deze streek natuurlijk al goed bekend was, met zijn compagnie op verkenning uit. De rebellen onthaalden hem op zwaar

artillerievuur en één der kogels schoot de linkeronderarm van Don Rodrigo af. De Spanjaarden bemerkten, dat het dorp uitnemend versterkt was en trokken zich terug.

De volgende dag zond Ripperda vanuit Haarlem, waar het gerucht van de schermutseling was doorgedrongen, een aantal soldaten en burgers uit om tussen Spaarwoude en Spaarndam de dijk door te steken, zodat het land onder water zou lopen. Zij groeven echter de dijk niet diep genoeg door en spoedig daarop kwamen de Spanjaarden terug en bezetten dit punt. Nog dezelfde dag begonnen ze met de aanleg van verschansingen en loopgraven die uitkwamen op de gracht van het fort Spaarndam.

Het weer speelde de Spanjaarden in de kaart: het IJ en het Spaarne vrozen dicht en daarom besloot Don Fadrique de aanval op Spaarndam nu te wagen. Hij gaf aan Don Hernando de Toledo en aan Ju-

lian Romero bevel het dorp van twee kanten tegelijk te bestormen en zij deden dit met hun vendels langs de dijk en van weerszijden over het ijs. De Spanjaarden hadden daartoe een soort ijzeren beslag onder hun voeten gedaan, zoals dat in de Nederlanden gewoon was als men op het ijs liep: het bestond uit twee zeer scherpe ijsnagels die aan een ijzeren plaatje waren bevestigd en dan onder het schoeisel werden vastgebonden, zodat men over het ijs kon lopen en vechten.

De Spanjaarden schatten de bezetting van het fort Spaarndam op 300 man en uit Haarlem en Waterland kwamen twee vendels, te samen meer dan 1000 man, te hulp geschoten. (Waarschijnlijk kwamen die hulptroepen op de schaats, een vaardigheid die de Spanjaarden niet beheersten). Ondanks een zwaar geschutvuur wisten de Spanjaarden toch Spaarndam te bereiken. Zij doodden de opstandelingen tot de laatste man. Ook de hulptroepen werden verjaagd en menige op-

SPAARNDAM
EN DE OPSTAND TEGEN
SPANJE 2.

standeling vluchtte in zijn angst zo overijld, dat hij niet op de wakken lette en daarin verdrong. Maar van de Spanjaarden sneuvelden er slechts drie en de gewonden waren weinig meer in aantal.

Nu Spaarndam in Spaanse handen gevallen was, durfde Don Fadrique de stad Haarlem pas volkomen in te sluiten, wat op 12 december volvoerd was. De strijd om Spaarndam moet dus enige dagen daarvoor hebben plaatsgehad. Wat er ondertussen met de dorpelingen gebeurd was, wordt niet vermeld.

Het is welzeker, dat Spaarndam vanaf de vernieling door Don Rodrigo Zapata tot 1578 onbewoond en onbewoond is gebleven. Toen de Spanjaarden de dijk en de vernielingen aan de sluisden wilden laten herstellen, moesten zij de arbeiders daartoe pressen. In december 1574 werden de sluisdeuren te Spaarndam bij een soldatenoproer vernield zodat het zeewater enige maanden vrij in en uitstroomde. Maar verder wist men toch dijkdoorbraken te voorkomen.

G. van den Beldt Jr.

* * *

DE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELING VAN DE SPAARNDAMSE DORPSGEMEENSCHAP.

Steeds wordt gesproken, in woord en geschrift, over de plaats die Spaarndam zal gaan innemen in een groot, tot ontwikkeling te brengen recreatiegebied.

Spaarndam, zo wordt voorts betoogd, zal vanwege die situatie en zijn eigen karakter in dat recreatiegebied een centrum functie gaan innemen.

Dit is dus allemaal heel mooi en heel vaag.

Een ieder vindt het mooi als de overheid groen- en waterpartijen voor zijn deur gaat aanleggen en vervolgens kan hij er de smoor over in krijgen als toevallig een parkeerplaats vol blik en patates-walm daarvan het gevolg gaat worden.

Wij op Spaarndam weten dus nog niet of we juichen of huilen moeten, sterker nog: wij weten zelfs niet of wij nog wel in Spaarndam zullen zijn als de plannen voltooid zullen zijn.

Spaarndam blijft, dat is vast. Maar of het ons Spaarndam zal zijn is niet alleen een zorg voor ons maar behoort ook de zorg voor alle betrokken overheden te zijn. Dit moet, nu het nog tijd is met de meeste nadruk worden gesteld.

Jegens Spaarndam hebben de betrokken overheden te lang een beleid achterwege gelaten dat was gericht op het voortbestaan van het dorp - als zodanig.

Spaarndam, op zichzelf levenskrachtig genoeg, ervoer de bij voortduring belemmerde woningbouw als een "reservaten - mentaliteit" waartegen moeilijk viel te vechten.

Nu eindelijk, na een generatie, kunnen goede mogelijkheden worden geschapen om aan deze frustratie een einde te maken, die de dorpsgemeenschap al grote afbreuk heeft gedaan.

Wij stellen dat een dorp midden in een soort nationaal park tussen grote steden geen zin heeft als dat niet een écht dorp is want anders is het inderdaad een reservaat: met of zonder de bijbehorende indianen.

Kortom, een verzameling landelijke huisjes met inwoners die slechts geringe onderlinge bindingen hebben zal nimmer de handschoen van de toegedachte centrumfunctie kunnen opnemen en is hooguit een nette vestiging voor suppoosten, tuinlieden, souvenirhandelaren.

Indien die centrumfunctie werkelijk inhoud moet krijgen moet het dorp niet eenzijdig naar het recreatiekarakter worden geaccentueerd maar moeten ook andere - bestaande - levensgebieden hun kansen behouden.

Dit houdt in dat wij Spaarndammers de "poot aardappelen" moeten zijn van de nieuwe, grotere gemeenschap die om ons heen zal gaan groeien! Gebeurt dit niet dan kan men voortaan maar beter spreken van: tuinwijk mooie nel, voormalig Spaarndam.

Ons dorp moet dus ruimte gaan bieden zowel voor mensen die van ouds hier wonen of thuis horen als voor hen die in onze omgeving van doen zullen krijgen.

Dat is echter gemakkelijker gezegd dan in de goede verhoudingen te bewerkstelligen.

Om een voorbeeld te noemen zal het voor de hand liggen dat overheidsinstanties voor dit gebied méér nog dan thans, hoge eisen aan de bebouwing willen gaan stellen en deze in voorschriften doen vastleggen.

Vervolgens blijken de bouwkosten zo hoog te worden dat daar hoge huren moeten komen. Die gaan dan weer uit veelal, boven een redelijk percentage van het inkomen van de voor deze huizen in aanmerking komende gegadigden.

Dan is vervolgens de weg van de minste weerstand om die huizen dan maar aan outsiders, forenzen te verkopen of te verhuren. Immers staan voor elke woningzoekende Spaarndammer tien popelende forenzen klaar hem te beconcurreren.

Het is goed om een dergelijk asociaal gevolg van een als sociaal bedoeld uitgangspunt te signaleren opdat ermede rekening kan worden gehouden. Het probleem doet zich ook nu al voor.

Wij moeten dan ook van de overheid ten opzichte van Spaarndam een beleid verlangen dat niet nog meerdere jaren alles op losse schroeven zet.

Alle nog niet (nooit) definitieve plannen ten spijt is het nu heel goed mogelijk om spoedig vorm aan het beleid te geven, nu er zo uitputtend over de grondslagen ervan is gepraat.

Mogen wij daarvoor enige suggesties in overweging geven?

1. De uiteindelijke omvang van Spaarndam moet worden vastgesteld op c. a. 4000 inwoners.
2. De toekomstige bebouwing moet in uit te werken bestemmingsplannen worden gepland die het gehele gebied van Spaarndam beslaan.
Wijzigingsprocedures moeten sterk vereenvoudigd worden opdat soepele bijsturing steeds mogelijk zal zijn.
3. Voorbereidingen moeten worden getroffen om zo spoedig mogelijk tot een bouwtempo van c. a. 20 huizen per jaar te komen.
4. Voor woningtoewijzing te Spaarndam zullen de betrokken gemeenten op korte termijn tot een gemeenschappelijke gedragslijn, resp. regeling dienen te komen, waarbij de gemeentegrens niet langer een administratieve barrière mag zijn.
5. Er dient een quotum-regeling te komen, zo nodig op grond van sociologische gegevens, waardoor tenminste de volgende generatie Spaarndammers behoorlijk aan bod komt voor woningtoewijzing in hun eigen dorp.
6. Bij de inrichtingsplannen zal rekening moeten worden gehouden met een voor dit dorp aanvaardbaar deel door "kleine luijden" bewoonbare nieuwe huizen.

Daar bekend mag worden verondersteld dat de onderhavige plannen voor het recreatiegebied nog in een beginstadium verkeren kunnen wij nu nog niet zeggen welke mogelijkheden er al of niet voor de Spaarndammers in zullen blijken te zitten.

Alles kan nog anders uitpakken, door b.v. wijzigingen van inzichten, technische en bestuurlijke problemen, financiële onmacht of onaanvaardbaar geachte kosten van bepaalde onderdelen.

Ten aanzien van Spaarndam staat echter vast dat er - hoe dan ook - wat kan en moet gebeuren en wel reeds in een vroeg stadium.

Laten degenen, zo ze er nog zijn, die Spaarndam thans nog willen blijven inkapselen (lees: van de kaart vegen) nu met hun argumenten uit de hoek komen opdat ons dorp tenminste geen schrijftafelmoord boven het hoofd blijft hangen.

G.P. STAPEL.

„een mooie voorgevel siert het huis”

Dit is een oud gezegde, en we kunnen het toepassen op het pand aan de Oostkolk 21. Dit pand, dat in de loop der jaren al verschillende bestemmingen heeft gehad, maar dat het aanzien toch nog best waard was, is zowel in- als uitwendig geheel veranderd.

Laten we ons beperken tot de nieuwe voorgevel, en in de eerste plaats een woord van dankuitspreken aan de Firma Balm, die hiervoor de opdracht gaf. Niet minder dankbaar kunnen we de architect, de heer K. de Boer zijn, die dit specifieke stuk werk op papier zette.

We zullen het er toch allen over eens kunnen zijn, dat zulk werk voor Spaarndam een sieraad is. Wie deze mooie gevel op zijn best wil zien, stelle zich op aan de Westkolk, met de rug naar het midden van de muziektent. Een gedeelte van de gevel gaat dan nog schuil achter een van de bomen, maar deze bomen zijn op hun beurt toch ook een onderdeel van het aanzien der gehele Kolk.

Met deze aanwinst kunnen we spreken van een "bouwkundig schoon", dat bij eventueel nog te verbouwen gevels zeer zeker als voorbeeld gesteld moet worden.

E. H.

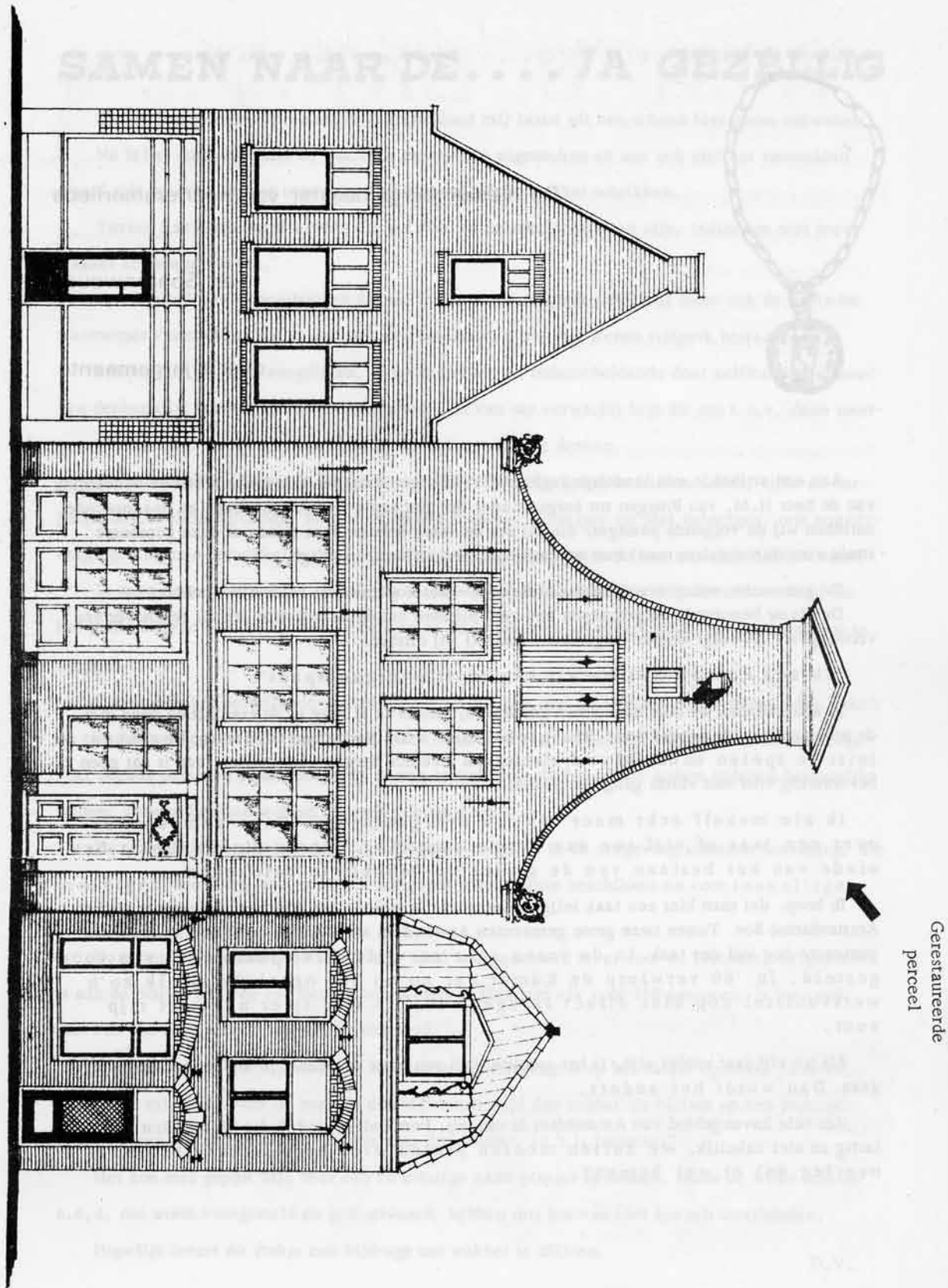
Redactie:

Dank aan de inzender-gevelkenner.

Wij hebben beslag kunnen leggen op een tekening van het perceel Oostkolk 21, voorstellende de toestand zoals die nu is.

Met toestemming van de architect hebben wij een afdruk van deze tekening in dit orgaan laten plaatsen.

Gefinteresseerden hebben het pand zelf intussen al wel bewonderd.

De nieuwe burgemeester van Haarlemmerliede
en Spaarnwoude
over zijn gemeente.

Aan een artikel in een landelijk dagblad (Trouw), geplaatst ter gelegenheid van de benoeming van de heer H.M. van Bruggen tot burgemeester der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, ontlenen wij de volgende passages, die bij ons de vraag hebben doen rijzen of deze gemeente straks voor de zoveelste maal met annexatiedreiging te kampen krijgt.

De gemeente, waartoe ook Spaarndam (oost) - het zogenaamde Poldertje - behoort.

De nieuw benoemde burgemeester zou zich blijkens het desbetreffende artikel tegenover een verslaggever als volgt hebben uitgelaten, waarbij wij citeren:

"Ik zou kunnen werken als een soort overgangspaus".

Ik was wel door de raad naar voren geschoven, omdat ik al lang in de raad zit en goed met de problemen op de hoogte ben. Die problemen van herstructurering beginnen nu juist te spelen en de raad vond: als hier een vreemde burgemeester komt, dan is dat geen bevordering voor een vlotte gang van zaken.

Ik zie mezelf echt meer als een overgangspaus. Deze gemeente is over een jaar of vijf toe aan herstructurering, wat op zichzelf niet het einde van het bestaan van de gemeente behoeft te betekenen.

Ik hoop, dat men hier een taak krijgt in het recreatiegebied, dat driemaal zo groot is als het Amsterdamse Bos. Tussen twee grote gemeenten Amsterdam en Haarlem heeft een kleine buffergemeente nog wel een taak. In de jaren acht en vijftig is opheffing ervan voorgesteld. In '60 verwierp de Kamer dat en op het ogenblik zie ik zo'n wetsvoorstel nog niet direct terugkomen. De tijd is er nog niet rijp voor.

Als we vijf jaar verder zijn, is het grootste deel van onze gemeente in andere handen overgegaan. Dan wordt het anders.

Het hele havengebied van Amsterdam is van ons. Persoonlijk vind ik dat op den duur irreëel, lastig en niet zakelijk. We zullen moeten praten over herstructurering. Dat overleg zal er wel komen".

SAMEN NAAR DE... JA GEZELLIG

Een artikeltje in een plaatselijk dagblad deed mij laatst uit een schone Meidroom ontwaken.

Nu is het ontwaken niet de slechtste menselijke eigenschap en zou ook niet het vermelden waard zijn geweest als het ontwaken niet ontaard was in wakker schrikken.

Tevens kan vastgesteld worden dat we voor de mensheid verloren zijn, indien we niet meer wakker kunnen schrikken.

Steeds wordt ons voorgehouden dat we in het atoomtijdperk leven, al moet ook de kritische waarnemer vaststellen, dat er nog wel overeenkomsten met het stenen tijdperk bestaan.

Behoren tot de z.g. zoogdieren, maar zich hiervan onderscheidende door zelfstandig te kunnen denken (dat wordt tenminste verondersteld en van ons verwacht) legt dit ons t.o.v. deze soortgenoten toch wel de morele verplichting op ook aan hen te denken.

Zo hebben zich in onze beschaafde wereld, verdeeld in grote en kleine naties, rijke en verpauperde bevolkingsgroepen, blanke en zwarte mensen, gelovigen en niet gelovigen, ook nogverenigingen kunnen ontwikkelen die het voortbestaan der diersoorten in hun vaandels hebben staan.

In onze zo razendsnel ontwikkelende technische wereld is het gelukkig de rijksoverheid die het achterblijven van ons menselijk denken op de technische ontwikkelingen, zo goed weet op te vangen.

Zo werd in het betreffende artikel melding gemaakt, dat de Minister van Binnenlandse Zaken op zijn begroting voor 1968 een aantal kernbomvrije schuilkelders heeft staan, die aan ongeveer 66.200 personen plaatsbieden en in een aantal grote steden of om andere redenen belangrijke steden, gebouwd zullen worden of reeds gebouwd zijn.

De schuilkelders zijn bestemd voor diegenen onder de in de omgeving wonende bevolking, die in de eigen woning niet over een adequate schuilruimte beschikken en voor toevallige voorbijgangers.

Daar het krantenartikeltje niet met 1 april was gedateerd en er door de Minister ook gedacht is aan de bouw van twee van deze schuilkelders in Haarlem elk voor 150 personen, is men ook hier van het voortbestaan der natie verzekerd.

Mochten er nog dorpsgenoten als toevallige voorbijgangers op het fatale ogenblik passeren, dan zitten zij goed. Voor de overige dorpsbewoners geldt dan echter als variant op een prettiger in het gehoor liggend gezegde "Samen naar de bliksem, ja 't is jammer."

Het zou niet gepast zijn over een zo ernstige zaak grapjes te maken, maar de wijze waarop e.e.a. ons wordt voorgesteld en gemotiveerd, hebben mij hiervan niet kunnen weerhouden.

Hopelijk levert dit stukje een bijdrage om wakker te blijven.

D.V.

WIST U, DAT . . .

a. bijna 95 procent van ons volk aan tandbederf lijdt? Dat het euvel al bij de prille jeugd begint?

En dat alleen drastisch ingrijpen (snoepverbod op scholen, betere voorlichting, meer tandartsen en hulpkrachten "Mondhygiënist") volgens de deskundigen ons volk van de totale "dentale rufne" kan redden?

Het is geen wonder, dat slechts 5 op de 100 Nederlanders hun tanden durven te laten zien!

b. leeuwen daarentegen overal dezelfde schijnen te blijven, of U ze mee-maakt in Zuid-Afrika of in Arnhem's Leeuwenpark?

Als U dus voornemens bent een bezoek te brengen aan de leeuwen in Burgers Dierenpark, past U dan vooral op en steekt geen hand buiten boord.

Een leeuw is een geweldig snel dier, vooral zijn start is enorm. Hij is zo maar bij zijn prooi.

c. , nu we het toch over uitgaan hebben, diefstal in uw geparkeerde auto kan worden voorkomen, althans belangrijk beperkt kan blijven, indien U van Uw auto geen aanlokkelijke etalage met begeringswaardige artikelen maakt?

Berg camera's, kijkers, tassen, kledingstukken, enz. in de (afgesloten) koffer, als U ze niet wilt of kunt meenemen. Breng de zwakke naturen niet in verzoeking, "Want" - zo zei een "autokraker", die na 350 van zulke inbraken uiteindelijk in de kraag werd gevat - "het wordt ons ook wel erg gemakkelijk gemaakt".

DE REDACTIE.

deel mee in de successen van spaarndam's gemengd koor!

Zondag, 9 juni j.l. heeft Spaarndam's Gemengd Koor deelgenomen aan een zangconcours in EmmerCompascuum (Drente). Dit is voor ons koor wederom een groot succes geworden. Wij behaalden van 26 koren (over 2 dagen) het hoogste aantal punten (370), met lof der jury, de directeursprijs + de erebeker, beschikbaar gesteld (voor het beste koor) door de A.K.U.-fabrieken.

Het koor "Entre Nous", uit Amsterdam, dat in de B-afdeling uitkwam, d.w.z. met 2 vrije werken, bleef 22 punten achter ons. Een koor uit Zwolle, dat in de afdeling A uitkwam (een verplicht werk en een vrij werk), bleef 40 punten achter ons. Dit koor had ook hetzelfde verplichte werk en was groter dan Spaarndam's Gemengd Koor.

Zegt u dit niets, dorpsgenoten? O zo gaarne zagen wij ons koor nog wat sterker, en dat kan! Er zijn onder u zeer zeker nog mensen, die kunnen zingen. U hoeft heus geen uitblinker te zijn. In een koor zingt u na enkele keren mee. Dat is geen fabeltje! Komt u eens luisteren en u zult zien, dat u terugkomt en ook mee gaat zingen. Wij kunnen niet buiten uw steun en de goede naam, die wij hebben verworven, moet gehandhaafd blijven.

Daar moet u voor zorgen, Spaarndammers!

Komt, hoort en zingt iedere donderdagavond in het repetitielokaal naast het bedrijfspand van onze voorzitter Kapper Klomp.

Het Bestuur van Spaarndam's
Gemengd Koor.

Bravo, Spaarndam's Gemengd Koor!

Beter laat dan nooit. Alsnog daarom onze hartelijke gelukwensen.

En wat de oproep om nieuwe leden betreft, het zoveelste prachtige succes van het koor is het alleszins waard, dat aan deze dringende oproep gevolg wordt gegeven.

Wij besluiten deze korte toevoeging dan ook gaarne met de uitnodiging "kunt u nog zingen, zingt dan mee."

Ten allerlaatste, de wekelijkse repetities worden hervat op 15 augustus a.s. (donderdag) en eh het wordt straks nog feesten ook. In oktober dit jaar zal het koor 60 jaar bestaan. Al weer een reden om ervoor te zorgen, dat er nieuw fris bloed bijkomt!

De Redactie.

OPGERUIMD IS WEL LEEG

MAAR STAAT OOK NETJES.

Als dit dorpsorgaan bij U in de bus glijdt, zal het slopen van de drie bouwvallen aan de Spaarndammerdijk zijn beslag wel hebben, naar wij hopen.

Al vele jaren waren deze panden de aanblik niet meer waardig. Het grote gevaar, vele malen door de dorpsraad bij de gemeentelijke instanties onder de aandacht gebracht, is gelukkig nooit verder dan een voortdurende dreiging gekomen.

Velen van U mogen deze leegte als een grote wond zien, in het geheel van het aanzien van de dijk, maar de kans om deze wond te helen was nu groter dan voorheen. Genezing kan immers alleen beginnen, wanneer de "rotteheid" er uit is.

E. H.

Redactie:

Eén van de 3 bouwvallen is plaatselijk ook wel bekend als "het huis met de palen".

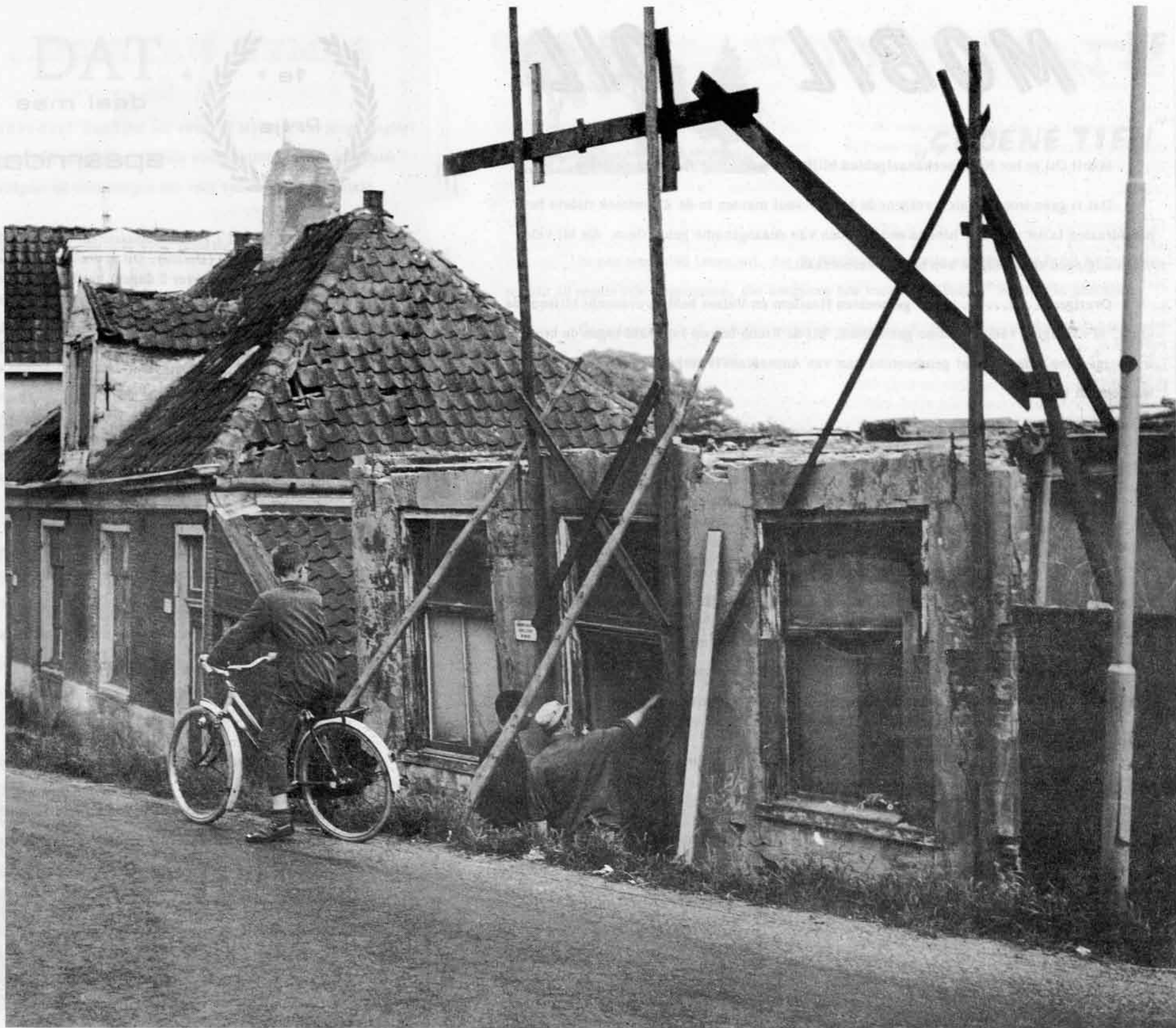
Deze benaming is afkomstig van éne Klep, die indertijd in het dorpsorgaan over "onbewoonbaar gevaar" heeft geschreven.

De sloop was van voldoende gewicht om deze middels een foto aan de vergetelheid te ontrukken.

Zo was de situatie ter plaatse (schuin tegenover "de Toerist"). Wij zijn met u benieuwd hoe het er wordt.

Als we goed zijn ingelicht, worden de 2 overeind gebleven percelen geschikt gemaakt voor bewoning.

Op de plaats van het gesloopte perceel zou eveneens een woning verrijzen.

MOBIL = OIL

Mobil Oil in het Noordzeekanaalgebied blijft in brede kring aandacht vereisen.

Dat is geen wonder, als - volgens de krant - veel mensen in de Zaanstreek tijdens het proefdraaien laatst veel last hebben ondervonden van onaangename geur. Geur, die bij velen braakneigingen en hoofdpijn zou hebben veroorzaakt.

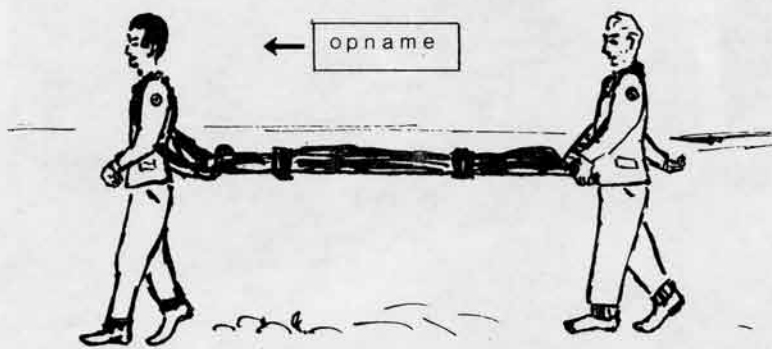
Overigens de gemeenten Haarlem en Velsen hebben eveneens blijkens de krant, in navolging van de Zaanse gemeenten, bij de Kroon beroep ingesteld tegen de hinderwetsvergunning, die door het gemeentebestuur van Amsterdam is verleend aan Mobil Oil. Waarom dit beroep?

Omdat, primair destijds geen voorschriften zouden zijn gegeven inzake het treffen van maatregelen ter voorkoming en bestrijding van een ramp voor de omgeving.

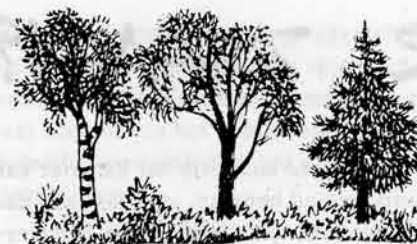
Voorwaarden voor de hinderwetsvergunning zouden wél tevoren tijdens het overleg over de vestiging van de raffinaderij uitdrukkelijk zijn vastgelegd.

"Wij, als gemeentebestuur, en ook de bevolking zijn voor een voldongen feit gesteld", aldus een lid van de Haarlemse gemeenteraad, blijkens de krant. Een ander raadslid heeft zich o.m. aldus uitgelaten: "Het is heel erg, wat hier gebeurd is."

Wij menen dit artikeltje te kunnen besluiten met de conclusies, dat Mobil wel blijft zitten waar die zit en dat wij, met heel veel anderen, er maar mee zitten.

De Redactie.

DE "GROENE TIEN"

In een weekblad lezen wij, dat de Stichting Recreatie een brochure heeft uitgegeven, waarin 10 regels zijn opgenomen, die aangeven hoe men zich "buiten" behoort te gedragen.

Deze brochure zal, behalve onder de schooljeugd, in grote getalen onder de Nederlandse bevolking worden verspreid.

De 10 regels luiden achtereenvolgens:

1. Wij beschadigen geen bomen en struiken.
2. Wij laten de bloemen staan.
3. Wij laten de vogels en andere dieren met rust.
4. Wij zijn uiterst voorzichtig met vuur in bos, hei en duin.
5. Wij gooien nergens afval neer.
6. Wij helpen mee de rust in de natuur te bewaren.
7. Wij zetten onze auto op een daarvoor bestemde plaats.
8. Wij houden rekening met anderen bij het plaatsen van een tent of caravan.
9. Wij nemen de plaatselijke regels en voorschriften in acht.
10. Wij ontzien gemeenschappelijke en andermans eigendommen.

Wij voegen hieraan nog toe: "Bravo, Stichting Recreatie. Veel succes toegewenst."

De Redactie.

STANK VOOR DANK?

Genietend van het mooie weer met de daarbij behorende blauwe lucht en een heerlijk frisse wind, is het goed ons deze rijkdom bewust te zijn.

Door de geografische ligging van Nederland moeten we heel vaak met weinig mooi weer genoegen nemen, zodat ons dan gelukkig de frisse wind nog overblijft.

Behorende tot de landen van het z.g. "Rijke Westen" zijn we echter aardig op weg om voor grote delen van ons land de frisse wind te vervangen, door voor onze gezondheid en in het algemeen de leefbaarheid, minder aantrekkelijke buitenlucht. Om n.l. tot de z.g. "Rijke Landen" te behoren moet men o.m. voldoende industrie hebben en om hiertoe te blijven behoren moet men zijn verouderde industrieën zonodig tijdig vervangen en deze aanpassen aan de vraag naar producten in het binnen- maar vooral ook in het buitenland.

De ontwikkelingen in onze omgeving maken duidelijk, in een van de meest geïndustrialiseerde delen van ons land te wonen. We denken hierbij aan de uitbreidingen die bestaande bedrijven ondergaan. (Hoogovens en de hierbij behorende chemische industrieën) en de vestiging van nieuwe bedrijven (Mobil Oil in het Westhavengebied van Amsterdam).

De voordelen in een geïndustrialiseerd gebied te wonen, zijn voor een ieder duidelijk, n.l. als regel voldoende werkgelegenheid met in het algemeen een redelijk bestaansniveau en veelal een aantal gemeenschapsvoorzieningen.

We bevinden ons voor deze streek hiermede in een vicieuze cirkel, daar de gebieden met een uitgebreid industrieel centrum ook weer aantrekkelijk zijn voor andere industrieën met als gevolg weer meer vraag naar arbeidskrachten.

Door de steeds verdergaande technische ontwikkelingen zal men echter voor bepaalde industrieën (vooral de chemische en petrochemische industrieën) relatief gezien, steeds minder arbeidskrachten nodig hebben, terwijl juist

deze industrieën zo duidelijk het karakter van het industriegebied bepalen, met de vaak daarbij behorende - uit een oogpunt van luchtverontreiniging - minder prettige levensomstandigheden.

Voor een gebied als het onze, met een zeer hoge bevolkingsdichtheid en nog aantrekkelijke recreatiemogelijkheden, was het dan ook nodig voor nieuwe investeringen een gedegen studie te maken. Onderwerpen als werkgelegenheid, huisvesting, verkeer en het leefbaar houden van het gebied, zijn enkele voorbeelden.

Een door de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland geïnstalleerde Streekplancommissie voor het Noordzeekanaalgebied heeft een zeer uitvoerige studie van dit gebied gemaakt, waarna door Gedeputeerde Staten een ontwerp streekplan werd opgesteld, hetwelk enkele maanden geleden door de Statenleden van Noord-Holland is vastgesteld.

Ingevolge de Wet op de Ruimtelijke Ordening hebben ook alle bij het streekplan betrokken gemeenteraden bij de totstandkoming hiervan inspraak gehad. De mate waarin aan de wensen van de overgrote meerderheid van de hierbij betrokken gemeenteraden gehoor is gegeven, is nauwelijks het vermelden waard.

De eerste berichten over de vestiging van Mobil Oil in het Noordzeekanaalgebied, die enkele jaren geleden in de dagbladen werden gepubliceerd, veroorzaakte zowel bij een groot aantal gemeentebesturen als bij een deel van de plaatselijke bevolking, ongerustheid i.v.m. mogelijke luchtverontreiniging en calamiteiten.

Het waren vooral de onbekendheid met deze bedrijven en het ontbreken van passende wettelijke maatregelen om door de Rijksoverheid te kunnen ingrijpen wanneer de omstandigheden dat noodzakelijk zouden maken, die de ongerustheid rechtvaardigde.

Ook de Rijksoverheid en het Provinciaal Bestuur hadden begrip voor deze leemte in onze wetgeving. Om die reden werden dan ook door een Rijkscommissie in samenwerking met het

Provinciaal Bestuur en het gemeentebestuur van Amsterdam een aantal eisen opgesteld die een waarborg zouden moeten vormen, voor het leefbaar houden van het industriegebied, het omringende woongebied en het nog in te richten recreatiegebied.

Deze eisen zouden dan opgenomen moeten worden in de hinderwetvergunning die het gemeentebestuur van Amsterdam aan Mobil Oil zou verlenen.

Hierbij blijven de omliggende gemeenten die hinder kunnen ondervinden van in het industriegebied van Amsterdam gevestigde industrieën, altijd nog afhankelijk van de maatregelen die de gemeente Amsterdam in zo'n geval kan nemen.

De vooral door Amsterdam nagestreefde - en door de Rijksoverheid en het Provinciaal Bestuur noodzakelijk geachte industriële ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied, de hierbij toegezegde maatregelen de luchtverontreiniging binnen toelaatbare grenzen te houden en deze middels een groot aantal meetpunten ook te controleren en te registreren, zijn er oorzaak van geweest dat bij de betrokken gemeenteraden inmiddels meer begrip en medewerking is ontstaan aan deze voor dit gebied niet meer af te wenden ingrijpende ontwikkelingen.

Vooraf voor een gemeente als Haarlemmerliede en Spaarnwoude moet men de gevolgen van deze te verwachten ontwikkelingen niet onderschatten.

Het door dit gemeentebestuur opgestelde bestemmingsplan "Landelijk Gebied 1968", is inmiddels met algemene stemmen door de raad vastgesteld.

Uitvoering van deze plannen houdt in, dat de beroepsbevol-

king uit deze voornamelijk agrarische gemeente, in hoofdzaak elders hun werk zullen moeten vinden, terwijl voor een groot aantal inwoners van deze gemeente ook andere huisvesting moet worden gevonden.

Het gemeentebestuur van Haarlemmerliede en Spaarnwoude meent dan ook dat Spaarndam (oost) een flinke uitbreiding moet ondergaan voor:

- het huisvesten van de z.g. "verdrevenen";
- het tijdig woningen beschikbaar moeten hebben i.v.m. de natuurlijke groei van de inwoners in deze gemeente;
- huisvesting voor de werknemers in het toekomstige recreatiegebied.

Ook bij het gemeentebestuur van Haarlem bestaat belangstelling voor enige uitbreiding van Spaarndam (west).

De beide gemeentebesturen zouden momenteel een groei van Spaarndam tot ca. 4000 inwoners wenselijk achten, waarbij voor de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude deze uitbreiding noodzakelijker moet worden verondersteld.

Tegenspeler van deze ontwikkelingen is voorlopig het Provinciaal Bestuur die zich t. a. v. mogelijke uitbreiding nog in een stilzwijgen is blijven hullen.

Wanneer door de Provinciale overheid het dorp Spaarndam om redenen van Milieu Hygiëne niet mag worden uitgebreid mede i.v.m. de geringe afstand tussen woon- en toekomstig industriegebied, wordt een voor ieder duidelijke en ook begrijpelijke reden aangegeven, hoewel ook andere (en misschien wel betere) oplossingen voorhanden zijn.

Om echter de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, die het zwaarst wordt getroffen door deze nieuwe ontwikkelingen, enigszins tegemoet te komen, zou toepassing van minder hinderlijke industrieën in het aangrenzende industriegebied (maar dan ook met duidelijke overheidsgaranties) of verschuiving hiervan in oostelijke richting, een betere oplossing zijn dan in het streekplan momenteel is aangegeven.

Het is voor de duidelijkheid misschien goed nog te vermelden dat het huidige streekplan

vervolg op pag. 19

HET DORPSORGAAN GEEFT MIJ DE KANS, OM OOK U UIT DE GEMEENSCHAP, IETS TE VER-
TELLEN OVER S. H. S.

De voetbalvereniging is opgericht in maart 1949 en daarbij was ook een handbalafdeling voor meisjes. Om eerst over de dames te praten, tenslotte hebben die voorrang, is de goed gestarte handbalploeg van S.H.S. na zes jaar gestopt, omdat de animo er bij de meisjes niet meer was. Dat dit nu aan hen lag, of aan de jongens waarmee zij verkering hadden, die dan wél mochten voetballen in het rayon Haarlem, maar geen zin hadden om hun meisjes af te halen, die ingedeeld waren in Noord-Holland, Castricum, Egmond enz., daar kan ik niet over oordelen. In ieder geval na zo'n zes jaar waren de dames uit het strijdperk verdwenen.

Met de voetbal ging het beter. Gestart met 2 seniorenploegen en een jeugd ploeg en spelende in Haarlemmerliede, was het de vraag of het stand hield en of S.H.S. een bestaan had. Na enkele jaren zijn we uit Haarlemmerliede vertrokken en hebben toen een veld gehuurd in Spaamwoude. Een goed bespeelbaar veld en daar ging S.H.S. ook hoger op. Gestart in de vierde klas H.V.B. was het na een paar jaar derde klasser, daarna volgde promotie naar de tweede klasse en toen kampioen tweede klas H.V.B.

De promotiewedstrijden hebben we niet gehad wij nog niet rijp waren voor de eerste klas

Wel ging de groei van S.H.S. gesta- junioren en adspiranten. Toen kwam de ten vertrekken uit Spaamwoude, meer, wij gingen voetballen in al zo'n acht jaar. Daar hebben we nog een keer gedegradeerd naar weer een klasse hogerop geko- jaar in spelen.

In maart 1969 bestaat de ver- hebben wij na een goede start ook Maar met medewerking van onze hebben wij al deze moeilijkheden op kunnen vangen.

Het seizoen 1968-1969 gaan wij in met zes seniorenelftallen, een junioren- en twee adspirantenelftallen en een welpenelftal met reserves. Wij hebben dus nu tien elftallen en dit is het bewijs dat er door alle leden hard is gewerkt om S.H.S. groot te maken.

De welpen, adspiranten en junioren worden geleid door het jeugdbestuur. Het bestuur en leiding van de jeugd bestaat uit zeven man. Voorzitter hiervan is de heer H. Kroon, Ringweg 59, tel. 492. Wilt U inlichtingen dan kunt U zich bij dit adres vervoegen.

Een grote groep jeugdige S.H.S. leden gaat 28 juli op kamp naar Uden, S.H.S. is daar al jaren vertegenwoordigd en voetbalt daar tegen clubs uit binnen- en buitenland. We hebben er goede resultaten bereikt en ik hoop dat de jongens door strijd lust en sportief gedrag weer goede prestaties zullen leveren.

De senioren worden verzorgd door het team A. Kortekaas, A. van Schie en trainer A. Buijs. De secretaris van de elftalcommissie is A. Kortekaas, Ds. Schardamstraat 11, tel. 452.

De totoman is P. v.d. Aar, Ringweg 57. Wilt U aan de toto mee doen, dan maakt hij alles voor U in orde.

haald en daarmee was gebleken H.V.B.

dig door, meer senioren, grote strop, wij moes- S.H.S. had geen veld Haarlem. Dat doen we ups en downs beleefd, zelfs de derde klasse, maar gelukkig men waar we zo de laatste vijf

eniging twintig jaar en in die jaren tegenslagen moeten verwerken. jeugdleiders, bestuursleden en trainer,

Algehele voorzitter: A. J. Balm, Oostkolk 21, tel. 447/212.
" secretaris: H. Dolstra, Nw. Guineastraat 62, Haarlem, tel. 023-65843.
" penningmeester: P. Buijs, Lagedijk 1, tel. 409.
" vice-voorzitter: A. J. Cobelens, Plesmanweg 347, Beverwijk, tel. 02510 - 30708.
Redactie: W. Molenaar
J. Bergkamp
H. Dolstra

Ter attentie: S.H.S. speelt 4 augustus tegen K.D.O. in de Kwakel, aanvang 12 uur.

Op 11 augustus spelen wij om 16.00 uur in Zandvoort tegen Zandvoortmeeuwen 2, (res. klasse K.N.V.B.).

Hopende dat U nu wat meer op de hoogte bent geraakt van het wel en wee van onze vereniging, wil ik besluiten met alle verenigingen in Spaarndam een goed seizoen toe te wensen of men nu biljart, voetbalt of aan toneel doet, al datgene draagt bij tot lichamelijke en geestelijke ontspanning die juist in deze tijd zo noodzakelijk is.

Met vriendelijke groeten,

A.J. Balm.

Vervolg van pag. 17

strijdig is met de aanbevelingen van de Werkgroep Hygiëne van het Milieu van de Streekplancommissie, met betrekking tot afstand tussen woon- en industriegebied.

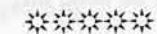
Het getuigd o.i. dan ook van gezond verstand en van vastbeslotenheid de belangen van hun inwoners zo goed mogelijk te dienen, door het door de gemeente Haarlemmerliede en Spaamwoude opgestelde bestemmingsplan "Landelijk Gebied 1968" op enkele principiële punten te laten afwijken van het streekplan.

Het betreft hierbij vooral de minimaal aan te houden afstand tussen de woonplaats Spaarndam en het in te richten industriegebied, zodat de bestaande woonkernen en de noodzakelijke uitbreiding van het dorp Spaarndam ook op verantwoorde wijze t.o.v. het in

te richten industriegebied zullen worden gesitueerd.

Indien als impuls voor onze nationale economie en voor de levensvatbaarheid van de Amsterdamse agglomeratie voor dit gebied zo ingrijpende veranderingen moeten plaatsvinden, zullen middels effectieve overheidscontrole de zich hier vestigende industrieën ook de reeds genoemde milieu hygiënische verplichtingen moeten nakomen en zullen voor de plaatselijke bevolking op korte termijn de noodzakelijke voorzieningen gerealiseerd moeten worden en kan men beslist niet alléén volstaan met plannen te maken voor het beloofde "Sprookjesbos".

De Redactie.

MOET

DAT

NOU

ZÒ?

KERMIS IN SPAARNDAM

Op 21 en 22 juni hebben we in Spaarndam de kermis weer beleefd, een jaarlijkse traditie, als onderdeel van de viering van koninginnedag, met zweven en draaien en wat dies meer zij, door de meesten van ons meegevierd.

Naar mijn mening was de belangstelling lang zo groot niet als voorgaande jaren, en ik vraag mij af of het wel zin heeft zich te verdiepen in het hoe en waarom.

Ook bij de ringrijderij op de Pol was het aantal deelnemers klein te noemen, evenzo het aantal kijklustigen, maar laten wij daar niet verder over piekeren.

Een punt, dat wel volgens mij de aandacht verdient, is het grote aantal bromfietsen, dat tijdens de kermis overal tegenaan wordt gesmeten, toegangen tot woningen verspert, de weg blokkeert en vele beschadigingen aan andermans eigendommen veroorzaakt. Moet en mag dit allemaal gebeuren? NEEN!, en dan wil ik het volgende stellen:

In Haarlem komt men ook niet met rijwiel of bromfiets over de terreinen, waarop de kermis wordt gehouden.

Maar welk feest er ook op de Kolk hier in Spaarndam plaatsvindt, altijd is het er een gebrul van motoren van komende en gaande personen, die op die plaats blijkbaar willen demonstreren hoeveel lawaai zo'n brommer wel kan produceren.

Op een enkele uitzondering na zijn dit meestal mensen van buiten Spaarndam. Om aan deze toestand voorgoed een eind te maken zou ik zeer gaarne zien, dat door de hiervoor bevoegde instanties de daarvoor benodigde maatregelen getroffen kunnen en zullen worden.

E.H.

De Redactie dankt de inzender en spreekt de hoop uit, dat diens negatieve geluid positieve weerklank vindt.

DE JAARLIJKSE AUTOBUSTOCHT

VOOR DE BEJAARDEN!

Straks, in september is het weer zo ver. Dan hopen de bejaarden van ons dorp (en omgeving) de gebruikelijke bustocht te maken.

Waarheen? Dat is nog de vraag. Zet U in ieder geval Uw beste beentje voor, dan kunnen wij een heel eind komen. Nou ja, zò heel ver behoeft het ook niet te worden. Het gaat erom, dat het een gezellige dag wordt. Daar wordt intussen aan gewerkt.

Het is goed daaromtrent nu reeds enige mededelingen te doen, die van belang zijn om te weten. Mededelingen, die het resultaat zijn van een bijeenkomst, die op 18 juni j.l. is gehouden en bedoeld was om met het voorbereidende werk rond dit jaarlijkse festijn, zo mogen we dit uitstapje toch wel noemen, een begin te maken.

Er is wel enig nieuws onder de zon, vergeleken bij de organisatie, zoals die in het verleden heeft plaats gevonden.

Gebleken is, dat het van onze dorpsarts teveel gevergd is het organiserende werk samen met zijn echtgenote en zuster Boon alleen te blijven doen. Was daarom vorig jaar reeds de heer Van de Veenbrink aan het organiserende 3-tal toegevoegd, thans is besloten de organisatie van de bejaardentocht over een nog groter aantal personen te verdelen. Dit is mogelijk geworden door het voor de hand liggende gebaar, dat het comité bejaardensoo's Spaarndam zijn diensten in deze heeft aangeboden. Mooier kan het niet! Immers heeft de meerderheid van dit comité regelmatig contact met de bejaarden, die de wekelijkse soos-bijeenkomsten plegen te bezoeken.

Om hierop even voort te borduren, het is beslist niet de bedoeling, dit kan niet genoeg worden beklemtoond, dat alleen de bejaarden van de soos straks op stap gaan. Integendeel, zoals vanouds gaat iedere bejaarde, die de wens daartoe te kennen geeft, mee.

Ook op het punt van de financiën zal ditmaal een enigszins andere gedraglijn worden gevolgd dan tot nu toe te doen gebruikelijk was. Besloten is namelijk de bejaarden ditmaal te onthefpen van de zorg zelf in georganiseerd, onderling verband te sparen voor de aanstaande reis. Redenen hiervoor zijn de feiten, dat dit jaar de 20e tocht wordt gemaakt, een vierde lustrum dus, en dat de gelden, die voorheen door de bejaarden onderling werden opgebracht, thans éénmalig op andere wijze kunnen worden gevonden. Om dit even uit de doeken te doen: de bejaarden-reiskas vertoont een batig saldo, dat is ontstaan door "Crescendo" bij haar liquidatie destijds o.m. aan de bejaarden heeft gedacht en een gift ten gunste van de reiskas heeft gedaan.

Het lijkt erop, om voort te gaan, dat het batige kassaldo, tesamen met een te houden openbare geldinzameling, waarvan wederom een onontbeerlijke-fikse opbrengst wordt verwacht, het mogelijk maken er wederom een geslaagde excursie van te maken.

Tussen 2 haakjes, bij het collecteren behoeven de adressen van de bejaarden toch niet te worden overgeslagen? Over die collecte gesproken, die naar alle waarschijnlijkheid van 2 tot en met 7 september zal worden gehouden, nu dan toch een groter aantal personen de organisatie op zich heeft genomen, zal de collecte ook worden uitgebreid. In die zin, dat deze niet beperkt blijft tot de Spaarndamse dorpskern (en omgeving).

In alle aangrenzende polders zal voortaan eveneens

geld worden ingezameld. Dit betekent in feite, dat zal worden ingezameld in de gemeenten Haarlem, Haarlemmerliede en Spaamwoude en Velsen. Gehoopt wordt daarom ook, dat zoveel mogelijk bejaarden uit alle polders mee uit zullen gaan. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd!

Zo zoetjes aan zijn wij aan het eind van ons Latijn.

Laten we het beste hopen van de aanstaande reis. De laatste reis was er één, die alleen al onvergetelijk was, doordat die werd gemaakt op een dag, die met zon overgoten was. Dat is al heel belangrijk voor het welslagen. Een ieder, van de bejaarden dan, die straks een gezellig uitje wenst of voor de zoveelste maal mee uit wil, wordt daartoe gaarne in de gelegenheid gesteld.

Bij de volgende personen kan men zich voor aanmelding vervoegen. Deze personen vormen van nu af aan het comité bejaardentocht Spaamdams.

1. Dokter Westerweel + echtgenote, Pol 1;
2. Kapelaan Zutt;
3. Zuster Boon, Spaardammerdijk 87 a;
4. Mevr. Balm-van Schie, Spaardammerdijk 89;
5. Mevr. Naber-Menten, Pol 50 (bij stoomgemaal);
6. Echtpaar Roelofsen-Van Reenen, Dr. W. Nijestraat 9;
7. G.J. v.d. Veenbrink, Ringweg 111.

Bij niet thuis aantreffen, kan aanmelding ook per briefje geschieden. Dit briefje, te deponeren in de brievenbus op één van de genoemde adressen, dient voorzien te zijn van naam en adres van de aanmelder en van het opschrift "Ik ga (wij gaan) mee". Uw aanmelding wordt uiterlijk 1 september ingewacht. Wacht U vooral niet tot het laatste moment, als U toch eerder in de gelegenheid bent. Doe het direct, doe het nu! Voor de organisatie werkt dit vergemakkelijkend. De datum van de excursie, tenslotte! Wat dacht U van de 12e september, die op een donderdag valt. De 2e donderdag in september dus (zonder tegenbericht hopen we die dag uit te gaan).

Ten allerlaatste, tot ziens straks in de bus en geniet dan maar (weer eens) met volle teugen.

Namens het Comité Bejaardentocht Spaamdams,

P. A. Roelofsen.

* * *

MEDEDELINGEN VAN HET COMITÉ BEJAARDENSOOS SPAARNDAM

Het Comité Bejaarden Spaamdams
deelt mede,

dat de wekelijkse bijeenkomsten in de soos zullen worden hervat op de dinsdag, die onmiddellijk volgt op de jaarlijkse uitgaansdag van de bejaarden. Aangezien deze uitgaansdag dit jaar is gepland op donderdag 12 september, gaan de poorten van de soos dus op dinsdag, 17 september a.s. weer open.

Plaats en tijdsduur, zoals bekend, achtereenvolgens speeltuingebouw, van 2.00 - 4.30 uur.

Met deze zakelijke mededeling zou kunnen worden volstaan, ware het niet, dat de bejaarden van de soos elk der leden van het comité op de 25e juni, de dag waarop men voorlopig voor het laatst is bijeen geweest, zo bijzonder goed hebben bedacht.

De verrassingen waren naar de mening van het volledige comité gewoonweg overweldigend. Wat moet je daar nou mee aan.

Waarderen! En een woord van bijzonder hartelijke dank uitspreken! Tenslotte, ook stilzwijgen, want van een dergelijk zeer spontaan gebaar wordt je stil!

Het Comité Bejaardensoos Spaamdams.

DE VERENIGDE OOSTINDISCHE COMPAGNIE BIJNA 2 EEUWEN GELEDEN OPGEHEVEN.

Deze compagnie en de later gestichte Westindische Compagnie waren Ondernemingen, die in de 17e en de 18e eeuw voor enorme inkomsten en volop werk zorgden. Een groot deel van zijn welvaart in die jaren en de naam "Gouden Eeuw" heeft ons land aan deze ondernemingen te danken.

Wie zou er nooit van de Verenigde Oostindische Compagnie hebben gehoord! Het is als het jaartal 1600 (Slag bij Nieuwpoort), een begrip voor ons land. Niettegenstaande het feit, dat deze compagnie al in het jaar 1796 werd opgeheven. Al weer bijna 2 eeuwen geleden dus, na een 194-jarig bestaan.

De verenigde Oostindische Compagnie - de V.O.C. - had al gauw na haar oprichting - zij was de grootste handelsonderneming van de toenmalige wereld - matrozen en een krijgsmacht nodig voor de handhaving van haar posities in de archipel.

Het grootste deel van deze soldaten werd gevormd door buitenlanders, avonturiers en afgedankte huurlingen. In het bijzonder Duitsers waren normaal in dit leger. Dezen werden door Duitse vorstjes, die een chronisch geldgebrek hadden, verkocht aan ronselaars van de compagnie. Deze ronselaars stroopten stad en land af om aan manschappen te komen.

De legerdiscipline was streng. De orde werd met zware straffen gehandhaafd. Slaan was nog maar het minste.

Op de reizen van de compagnie was de sterfte ontzettend hoog. "Rode loop", "rotkoorts" en "blauwscheut" decimeerden vrijwel elke bemanning met een derde. Eénmaal in de Oost, stierf nog eens een groot aantal, doordat de verzwakte magen (er was aan boord slechts gedroogd en ingemaakt voedsel en scheepsbesluit) het Indische eten niet konden verdragen. Daarna gingen in actieve dienst door ziekte of gevechten nog zovelen te gronde, dat in de 17e eeuw nauwelijks 5% van de Indiëvaarders terugkeerde. Het is dan ook geen wonder, dat de compagnie steeds met een tekort aan mankracht had te kampen.

Om zoveel mogelijk manschappen te krijgen, waren honderden ronselaars dag in dag uit aan het werk. Vooral het platteland werd afgestroopt. De ronselaars vertelden daarbij verhalen, bij een door hen vlot geschonken borrel, over het mysterieuze Indië, dat zij zelf nooit hadden gezien. Deze ronselaars werden in de volksmond zielenverkopers genoemd.

Het compagnie-leger werd een steeds bontere verzameling. Ook jongemannen van goede huize, die iets op hun kerfstok hadden, vonden daarin een plaats. Zelfs een zoon van Vondel. Deze had zijn vader f 40.000, -- armer gemaakt. Vondel's zoon tekende onder drang voor de Verenigde Oostindische Compagnie. Hij zag Indië evenwel nooit, want hij "storf op de reize". Met hem hebben duizenden hun leven in dienst der compagnie verloren.

Bij het tekenen voor de compagnie ontving men een bedrag, dat varieerde van f 150, -- tot f 300, --. Overigens kon men buiten zijn soldij van een paar stuivers per maand, "een grijpstuiver", nooit anders geld "verdienen" dan na het verlaten van de dienst. De afzwaaiër kreeg dan 3 rijksdaalders per maand tropendienst. Tenslotte, het verlies van een arm leverde f 300, -- op, het verlies van een been f 600, --.

Om Indië te koloniseren, ronselde de compagnie ook vrouwen. Deze vrouwen moesten terwille van de goede zeden gehuwd zijn met soldaten of andere dienaren van de compagnie. Vaak werden deze vrouwen uit achterbuurten gehaald. Kort voor de reis huwden zij en werden zij aan boord gebracht. Zij gedroegen zich al tijdens de vaart zo schandalig, dat de gezagvoerders spraken van "een zedeloze bende". Eénmaal in Indië, werd dat nog erger. Hiervan getuigt een brief van de eerste landvoogd, Pieter Both, aan de Heren Zeventien: "Zij strekken de inlanders tot spot en grauwel en laten zich tienmaal moeilijker regeren dan mannen".

De dames hadden een 5-jarig contract. Zij mochten overigens doen, wat zij wilden. Velen begonnen in de Oost kroegen. Zij vochten ook met elkaar, als wilden. Zij gedroegen zich zo zedenkwetsend, dat men haar in 1617 moest verbannen. De reis ging toen naar het eiland Poeloe Ai. Daar moesten de "dames" muskaatnoten plukken.

De opvolger van Both, Coen, pakte de werving van vrouwen anders aan. Hij wierf in het vaderland vrouwen, "jongedochters" en weesmeisjes van onbesproken gedrag. Zij mochten in de Oost zelf hun wederhelft kiezen en werden de "moeders van de kolonisatie."

De Verenigde Oostindische Compagnie en de Westindische Compagnie hebben, dat wordt nog eens herhaald, voor een groot deel de welvaart in de 17e en de 18e eeuw in ons land bepaald. Vergeleken bij de toestanden in de omringende landen was deze welvaart zo groot, dat dit tijdperk tot in lengte dagen wel "De Gouden Eeuw" genoemd zal worden. Een Gouden Eeuw echter...

met vele zwarte jaren.

Dit artikel is ontleend aan een artikel van de heer Han Wielick, dat onlangs in een bekend dagblad is geplaatst.

Het blijft een stuk geschiedenis, dat niet snel zal worden vergeten. Het blijft ook een hele gedachtensprong voor de mens anno 1968.

De Redactie.

